

URSZULA SKOMRA

Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa — Państwowy Instytut Badawczy w Puławach
uskomra@iung.pulawy.pl

Kolekcja rodzaju *Humulus* w IUNG — PIB w Puławach*

Collection of *Humulus* genus in the Institute of Soil Science and Plant Cultivation State Research Institute in Puławy

Gromadzenie odmian chmielu rozpoczęto w Puławach już w latach czterdziestych ubiegłego wieku. Początkowo kolekcja miała charakter roboczy, a zgromadzone obiekty były wykorzystywane jako materiały wyjściowe do hodowli. W latach siedemdziesiątych kolekcja została włączona do Krajowego Programu Ochrony Zasobów Genowych Roślin Użytkowych, którego celem jest zachowanie różnorodności biologicznej roślin użytkowych, spokrewnionych dzikich gatunków i roślin towarzyszących, a także charakterystyka, dokumentacja i udostępnianie zbiorów.

Zasoby genowe chmielu zwyczajnego (*Humulus lupulus* L.) są utrzymywane w kolekcji polowej, która ze względu na dwupienność gatunku podzielona jest na dwie części. Jedna obejmuje wyłącznie formy żeńskie (217 obiektów), natomiast w drugiej zgromadzone są rośliny męskie (164 obiekty).

W kolekcji form żeńskich zgromadzone są aktualnie uprawiane i wycofane z uprawy polskie odmiany chmielu oraz cenniejsze klony hodowlane wytworzone w naszym kraju oraz odmiany zagraniczne pochodzące z trzynastu różnych krajów. Materiały polskie stanowią 17,5% wszystkich obiektów. Licznie reprezentowane są również odmiany chmielu pochodzące z Wielkiej Brytanii (25 obiektów), Republiki Czeskiej (24 obiekty) oraz Niemiec (22 obiekty). Ewenementem na skalę światową jest bogaty zbiór odmian rosyjskich i ukraińskich (łącznie 43 obiekty).

W kolekcji roślin męskich zgromadzone są wyłącznie materiały polskie. Osobniki męskie uzyskane podczas prac hodowlanych stanowią 65% obiektów zgromadzonych w tej części kolekcji, pozostałe 35% to rośliny męskie zebrane podczas ekspedycji obejmujących różne rejony naszego kraju.

* Prace zostały wykonane w ramach programu wieloletniego „Tworzenie naukowych podstaw postępu biologicznego i ochrona roślinnych zasobów genowych źródłem innowacji wsparcia zrównoważonego rolnictwa oraz bezpieczeństwa żywnościowego kraju” koordynowanego przez IHAR-PIB a finansowanego przez MRiRW.

Zbiory są charakteryzowane pod względem 21 cech morfologicznych i użytkowych. Na podstawie zgromadzonych informacji tworzone są karty charakterystyki poszczególnych obiektów zawierające dane ewaluacyjne oraz fotografię szyszki typowej dla danego obiektu. Dane waloryzacyjne są udostępniane w centralnej bazie danych EGISET.

Kolekcja chmielu cieszy się dużym zainteresowaniem użytkowników. W 2018 roku zrealizowano 85 zamówień, w ramach których udostępniono 43 obiekty.